

ב"ה

לוח יומי

הלכה למעשה

פרטי ההלכות והמנהגים

ל"יומי דפגרא" ר"ח כסלו - י"ט-כ' כסלו
ה'תשפ"ו

מאת

המרא-דאתרא וחבר הבד"צ

הרב יוסף ישעי' ברוין שליט"א

בשיחת יום ב' דר"ה תשנ"ב נאמר: "יש לעורר ע"ד לימוד ההלכות הצריכות לימים אלו, שבהם ישנם כמה וכמה שינויים בתפילה וכמה מנהגים וכו' - שילמדו הלכות אלו בשו"ע, או כפי שמצינו לאחרונה, שמדפיסים בלוחות השנה כמה וכמה הלכות השייכות לאותו הזמן, הלכות הצריכות, שתועלת מיוחדת בזה בפרט לאלו שאין להם ספרים מאיזו סיבה שתהי', או שיש להם ואינם יודעים היכן לחפש וכיו"ב, שע"י העיון בלוחות אלו - ע"ד לוח כולל חב"ד (ובב' האופנים או כפי שהוא תלוי על הקיר, או בתור ספר קטן) שמלוקטים בו המנהגים וההלכות הצריכות - מוצאים בנקל את ההלכות האמורות. ולכן דבר נכון ביותר הוא שכא"א יעיין בלוחות הנ"ל, באופן שכל ההלכות דימים אלו יחקקו בזכרונו, מפני שלפעמים כשמתעוררת שאלה בזה נמצאים במעמד ומצב שאסור להפסיק ולשאול, או שאין את מי לשאול, ויתירה מזו - לפעמים אינו יודע כלל שצריך לשאול".

יום ועש"ק פרשת תולדות, ר"ח כסלו

לאחר האירוע בשמיני עצרת תשל"ח, באור ליום ו' ר"ח כסלו (בקיעות שנה זו) יצא כ"ק אד"ש לראשונה לביתו.

"יום הבהיר, ראש חודש כסלו . . זכינו לראות ברפואתו השלימה של כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשל"ח".¹

בלוח כולל חב"ד: ר"ח כסלו – יום הבהיר להודות לה' שכ"ק אדמו"ר שליט"א חזר לבוריו, אחרי המאורע לבלי שמע"צ תשל"ח. ועושים סעודת הוד' והתנועות חסידית.

נס שנעשה לנשיא הדור

בלקוטי שיחות³ (משיחת י"ב תמוז תש"י):⁴ בניסים ובברכתם – כמה חילוקי דרגות. וסדרם מלמעלה למטה: למעלה מכולם – נס שנעשה לעצמו. למטה מזה – שנעשה לאביו (בין כשהנס נעשה קודם שנולד, שגם אז הוא למטה במדרגה מנס שנעשה לעצמו, בין כשנעשה לאחר שנולד, שגם אז, מצד השייכות דאב ובן מתייחס הנס אליו ביותר מבהסוגים דלהלן), למטה מזה – שנעשה לרבו, כי ברא דאבוה, ואביו מביאו לחיי עוה"ז ומקצתו לחיי עוה"ב, ורבו – רק לחיי עוה"ב. ולא עוד, אלא שאביו הוא ודאי עפ"י תורה מצד החזקה, משא"כ העוה"ב שנותן לו רבו, ספק בדבר, דאפשר שלמוד התורה ה' שלא כדבעי. למטה מזה – נס שנעשה לאדם מסויים, כי שייכותו לאדם מסויים היא שייכות יותר רחוקה.

אמנם, נס שנעשה לנשיא הדור, אינו כנס שנעשה לאדם מסויים, לרבו ולאביו, כי אם, כמו לעצמו ממש, כי ההתקשרות של הנשיא עם אנשי דורו אינה התקשרות של שני דברים (גם לא כהתקשרות דאב ובן), כ"א, הם גוף אחד ממש: כל אנשי הדור – אברים הפרטים, היונקים ומקבלים חיותם מהנשיא – הראש.

ולא עוד, אלא שיש שנס שנעשה לנשיא נעלה הוא (גם בנוגע לאנשי דורו) גם מנס שנעשה לעצמו – כמעלת הראש על שאר האברים, שנוסף אשר הראש הוא נעלה יותר, הרי הוא גם המקור המשפיע חיות לכל האברים, וחיות זה עצמו כשהוא עדיין בראש – ה"ה רוחני ונעלה יותר מכאשר כבר נמשך באברים.

ועפ"י יש לבאר הטעם מה שחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז נקרא בשם "מועד המועדים", כי מועד ענינו – שנעשה בו נס, וי"ב תמוז הוא מועד ונס הכללי, נסו של ראש ישראל, שממנו נמשכים כל המועדים ונסים פרטים.

בראש חודש מתגלה ניצוץ משיח שבכא"א

"בראש חודש מתגלה בכא"א מישור ניצוץ משיח שבו, בחי' היחידה, שהיא ניצוץ מבחי' היחידה הכללית, נשמתו של משיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו וכל עניניו שנעשים חדורים בבחינת היחידה, והעיקר, שע"י נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד כו"⁵.

"בר"ח כסלו מודגש ענין הגאולה ("שהם עתידים להתחדש כמותה") באופן נעלה יותר מאשר בכל ר"ח – לא רק התחלת הגילוי (כס א'), אלא גם שלימות הגילוי ("כס לו")⁶.

"כבר נתקבל ונתפשט בתפוצות ישראל (ומוסיף והולך) שחודש כסלו נקרא "חודש הגאולה", החל מר"ח כסלו (שכולל כל ימי החודש), "ראש חודש של גאולה"⁷.

בתפילה ובברכת המזון מוסיפים יעלה ויבוא. דין השוכח, ראה בטבלא שבסוף הלוח.

(1) בכ"מ ע"ד ר"ח כסלו שהוא מ' יום מהושע"ר, והוא יום סליחה – ראה סדה"ד ג'שכא. דרשות חת"ס ח"ב שעת, ג. נגזי ישראל חנוכה תרצ"ב בשם הרה"ק הר"מ מטשערנאביל. ועוד.

(2) פתח דבר לקונטרס ר"ח כסלו תשנ"ג.

(3) ח"ד ע' 1321.

(4) ובר"ד – נדפס בתורת מנחם ובשיחות קודש – נוספו עוד פרטים, ראה שם.

(5) סה"ש תשנ"ב ע' 123.

(6) שם ע' 124.

(7) שם ע' 125.

בברכת המזון: הרחמן לר"ח.

במעין שלש: "זכרנו לטובה ביום ראש החודש הזה". דין השוכח, ראה בטבלא שבסוף הלוח.

סוף זמן קריאת שמע של שחרית: 9:14.

בשחרית: חצי הלל⁸.

כופלין הודו לה' אחר כל אחד מהג' פסוקים יאמר נא, וגם כשמתפללים ביחיד. השליח ציבור מקריא הודו גו' וכל המתפללים⁹ עונין אחריו הודו גו' יאמר¹⁰ גו'. וחוזר הש"ץ ומקריא: יאמר גו', ועונין אחריו: הודו גו' יאמרו גו' וכן ביאמרו, אנא ה' (ד' פעמים). – אחרי הפסוקים יאמרו גו' – אומרים: הודו גו' כל"ח.

אין להפסיק באמצע (חצי) הלל כי אם על דרך שמפסיקים בברכות קריאת שמע בין הפרקים¹¹. ואברהם זקן וגו'¹². קדיש תתקבל. שיר של יום ("היום יום ששי בשבת"). הושיענו. ברכי נפשי. קדיש יתום. קריאת התורה.

בקריאת התורה: ארבעה קרואים בפרשה של ר"ח. לכהן קוראים שלשה פסוקים עד "עלה תמיד". ללוי חוזרים וקוראים מפסוק "ואמרת להם" עד "רביעית ההין". לשלישי ממשיכין מן "עלת תמיד" עד "ונסכה". לרביעי מן "ובראשי חדשיכם" עד סוף הפרשה. חצי קדיש. הגבהה וגלילה.

אחר הגבהה וגלילה: אשרי ובא לציון (ואין הש"צ מסיים בקול), אחר כך יהללו, ואחר החזרת ספר תורה להיכל – חליצת התפלין והנחת תפלין דר"ת, [מזמור¹³ תהלים ע"י הש"צ לפני קדיש], חצי קדיש, מוסף¹⁴. דיני הטועה בתפילת מוסף, ראה בטבלא שבסוף הלוח.

הלכתא למשיחא: מוסף ר"ח (2 פרים, איל, 7 כבשים לעולה, ושעיר לחטאת).

הלכתא למשיחא: לעתיד לבוא יעלו לרגל לא רק שלש פעמים בשנה, אלא "מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו".

מצוה להרבות בסעודת ראש חודש.

"נוהגין בקצת מקומות שלא להסתפר בראש חודש מפני חשש סכנה כי כן הזהיר רבינו יהודה החסיד" [ובצוואת ריה"ח – נזכר גם שלא ליטול צפרניים¹⁵. ואכ"מ].

(8) בנוגע לברכת הלל כשאין גומרין הלל – ראה בארוכה אצלנו בשו"ת באתרא דרב סי' ב'תשנ.

(9) ולא הש"ץ. ודלא כמשמעות ס' המנהגים ע' 41 (ונגדו אח"ז בכ"מ). וראה קובץ העו"ב גל' תשצב. גל' תתיט. קובץ שערי אור ע' 149. וכבפנים, כ"ח גם בס' המנהגים בכת"י במנהגי ר"ח בהערה (צילום נדפס בס' בחדרי תורתך ח"ג ע' 76), ומשום מה נשמט בדפוס (שם ע' 36).

אבל בשאר הפעמים המנהג שהש"ץ אומר הודו תחילה. וראה קובץ העו"ב גל' תתרפח. אבל להעיר מיומן ליל א' דפסח תשכ"ז (נדפס בתשורה פרידמן-מונדשיין אדר"ח מרחשון תשע"ט ע' 17). וראה גם הליכות שלמה פסח פ"א סי' ב.

(10) צריך לשמוע "יאמר נא ישראל וגו' יאמרו נא בית אהרן וגו' יאמרו נא יריא ה' וגו'" מפי הש"ץ, ואם לא שמע לא יצא. ומ"מ, אף שיוכלו הצבור לצאת במה ששומעין מפי הש"ץ, טוב יותר שיאמרו בעצמם בנחת (שלא בקול), שלפעמים אינו מכוון (ראה מג"א ומחה"ש סתב"ב סק"ח. משנ"ב סק"ב).

[ומה שהקהל אומר פסוקי יאמר נא ויאמרו גו' לפני הש"צ, לפי שאינם מדין עניית ראשי פרקים, שהמנהג היום שהעני' היא רק בפסוק הודו, ואמירת פסוקים הנ"ל היא רק מחשש שלא שמע או לא כיוון, כנ"ל].

(11) היינו לקדיש – אמן יהא שמ' רבא וכו' יתברך ואמן על דאמירן בעלמא. לברכו – ברוך ה' המבורך וכו'. לקדושה – קדוש, ברוך וימלוך. בחזרת הש"צ – אמן על האל הקדוש ואמן על שומע תפלה, ותיבות מודים אנחנו לך. בעליה לתורה – לעלות אם קראוהו אבל לא יאמר עם החזן. וכן לקרוא ההפטרה אם הוא המפטיר. ולקרוא בתורה כשאין בעל קריאה אחר. לענות לעולה ברוך ה' המבורך ואמן על ברכות התורה. וכן אמן על ברכות ההפטרה. נשיאת כפים – אמן על הפסוקים שאומרים הכהנים. וברכות ברך ורעם. ראה בשו"ת באתרא דרב סי' לט'תתקד.

(12) המנהג לפועל לומר תיבת "זבדי" (אף שד"כ אין מזכירים שמות המלאכים בתפלה), והב"ת בפת"ח. ראה בשו"ת באתרא דרב סי' מ'רצ.

(13) ראה שו"ת באתרא דרב סי' כז'תקז. וש"נ.

(14) בנוגע להוראה מפי השמועה ע"ד אמירת "קוה" ו"אין כאלקינו" בר"ח מתוך סדר התפלה לשבת בסידור, ראה אצלנו בשו"ת באתרא דרב סי' יט'קצו.

(15) וראה שו"ת באתרא דרב סי' ג'צט.

"מנהג עתיק ללמוד בכל ר"ח פסוק אחד עם פרש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מהקאפיטל בתהלים שהוא מסומן כמספר שנות חייו, ואם הקאפיטל מחזיק פחות מ"ב פסוקים, וכן בשנת העיבור, אז כופלים שיעלה כמספר חדשי השנה ואם הוא מרובה בפסוקים אזי לומדים שנים או יותר פסוקים בכל ר"ח".

אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום. ונוהגין מטעם הידוע לגמור כל הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ערב שבת אחר חצות. [ומצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל בשבת שחרית, ועדיף לפני שחרית].

העברת הסדרה שמו"ת – פ' תולדות.

מנחה: אומרים הודו. פתח אליהו. ידיד נפש. קרבנות. אח"כ מתפללים כל סדר תפלת מנחה לחול (ואין אומרים תחנון). בעמידה מוסיפים יעלה ויבוא.

חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכה.

זמן הדלקת נרות שבת קודש בשעה 4:15 (18 דקות לפני השקיעה).

שבת קודש פרשת תולדות, ב' כסלו, דידן נצח

"ה"פדיון שבויים" של הספרים (רובם ככולם) שהושבו למקומם **בפועל ממש** ביום שני לסדר "ושבתי בשלום אל בית אבי", ב' כסלו¹⁶.

מוצאי שבת קודש¹⁷ בשעה 5:17.

יום רביעי, ו' כסלו

"בשלשלת היחס בתחילת ס' היום יום: ו' כסלו¹⁸ – בא בקישורי תנאים עם הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה ז"ע.

יום חמישי, ז' כסלו

בנוגע ל"יום ההודי" בארצות הברית – ראה בהערה¹⁹.

יום ועש"ק, ח' כסלו

העברת הסדרה שמו"ת – פ' ויצא.

חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכה.

זמן הדלקת נרות שבת קודש בשעה 4:11 (18 דקות לפני השקיעה).

שבת קודש פרשת ויצא, ט' כסלו

יום הולדת את אדמו"ר האמצעי – תקל"ד – ויום הסתלקותו – תקפ"ח. ומנוחתו כבוד בניעזשין.

השייכות לפרשת ויצא, ראה בהערה²⁰.

הפטורה: ועמי – תלמי שדי. ויברח יעקב – ובאשה שמר. ובנביא העלה – ובנביא נשמר.

16) סה"ש תשמ"ח ע' 183 הערה 11. וש"נ.

17) ג' כסלו. בנוגע ליום זה – ראה התמים מוסף בית משיח גליון כסלו תשס"א ע' 24 הערה 1. וש"נ.

18) כ"ה בהוצאות האחרונות. בהוצאות הקודמות – ג' כסלו. וראה הנסמן בהערת המו"ל בס' שלשלת היחס (ג. י. תשע"א). התמים שם.

19) ראה אצלנו בשו"ת באתרא דרב סי' א'תתקלה.

ע"ד ההוראה מיום זה ושייכותו לימים הסמוכים לחנוכה, ראה בשיחת י"ט כסלו תשמ"ז (התועדויות ע' 54 ואילך).

בנוגע לקניית חפצים הנמכרים בהנחה ב"יום ששי השחור" שלאחרי "יום ההודי" – ראה שו"ת באתרא דרב א'תתד, שאין בזה שום חשש.

20) ראה בלקו"ש ח"ה ע' 129 ואילך. ובכ"מ.

אומרים אב הרחמים.

במנחה אין אומרים צדקתך.

מוצאי שבת קודש בשעה 5:15.

יום ראשון, יו"ד כסלו, "חג הגאולה"

אדמו"ר האמצעי יצא לחירות ב"יום א' וישלח יו"ד כסלו" תקפ"ז (כקביעות שנה זו) – ממאסרו

בעיר וויטעפסק.

אין אומרים תחנון.

בלקוטי דבורים²¹: יו"ד כסלו איז דער זמן הלידה פון א חסיד, י"ט כסלו איז דער ברית. צווישן יו"ד און י"ט כסלו איז די לידה. די התחלה איז פון יו"ד, א חסידישער פארבריינגען²² איז די לידה פון א חסיד²³.

בספר השיחות²⁴: בהתנועות הקשורה עם יו"ד כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר האמצעי – יש להתבונן בפרשת החג, כולל גם יחודו ומעלתו לגבי י"ט כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר הזקן²⁵, על מנת ללמוד הוראה בעבודת ה' עד למעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר".

יום שני, י"א כסלו

מיומן הרה"ח וכו' ר' אלי' חיים אלטהויז ע"ה: ה"אופריפנעס" [של כ"ק אד"ש] בשבת פ' ויצא, י"א כסלו ה' ברוב כבוד והדר בביתו של כ"ק [אדמו"ר מוהרי"צ] שליט"א במדור העליון ובסדר גדול²⁶.

בר"ד משיחת י"א כסלו תשמ"ט: בעמדנו ביום שלמחרת והמשך ליו"ד כסלו, חג הגאולה של אדמו"ר האמצעי, שהוא כמו **אסרו-חג** – יש לעורר עוה"פ אודות המשך הפעולה (ובאופן דפועלה נמשכת) בכל הענינים הקשורים עם אדמו"ר האמצעי באופן של "רחובות הנהר".

יום רביעי, י"ג כסלו

מיומני א' התמימים:

במהלך המשפט העלה הצד שכנגד תביעה שהרבי בעצמו יעיד במשפט ח"ו (כוונתם בזה מובנת היטב, שהרי במעמד זה היו יכולים לשאול בחוצפה ובהעזה כל מיני שאלות על נשיאותו של הרבי וכו'). י"ג כסלו ה' היום בו השופט היה אמור להחליט האם על הרבי להעיד בבית המשפט. ביום י"ב כסלו התקיימה אסיפה עבור אנ"ש והתמימים, ובאסיפה הוחלט אשר למחרת בהשכמה יגידו כל התהילים, וכן להקפיד על תפלה בציבור ללא דיבורים. הרבי התעניין בפרטי ההתעוררות של הבחורים והשלוחים. וכבר בהשכמה ה' 770 מלא באנ"ש והתמימים שאמרו תהילים. ההרגשה הכללית היתה איומה. מסופר שהרבי התבטא: "מ'דארך טראכטן ווי וועלען די בחורים אויפנעמען אזא זאך".

הרבי הורה להעו"ד לטעון שהיות והרבי הרי הוא מנהיג רוחני של חב"ד, ולא בעה"ב על דברים פיזיים, וכיוון שמדובר כאן על "פרפרטי" פיזית ששייכת לחב"ד, אין לרוחניות התנועה קשר לכך, ואין סיבה שעדות של מנהיג הרוחני דווקא, תועיל בבירור הענין. אחד מהעדים אשר פעלו שהרבי לא יצטרך לבא לבית המשפט על מנת להעיד (רח"ל), ה' ד"ר וייס המכונה "רופאו של הרבי", שהעיד בבית המשפט אשר היות והרבי עבר התקף לב קשה בחודש תשרי ה'תשל"ח, לכן אין זה מן הרצוי אשר הרבי יבא לבית המשפט לדבר על ענינים הגורמים לו עגמת נפש רב.

(21) ח"ג ע' 976.

(22) ובסה"ש תשמ"ז ע' 116 הערה 27: להעיר מהשייכות המיוחדת דהתנועות חסידית ליו"ד כסלו – ע"פ המבואר בשיחת יו"ד כסלו תש"ז [שיחה שבפנים].. שיו"ד כסלו הו"ע הלידה של חסיד, והתנועות חסידית היא הלידה של חסיד.

(23) ונתבאר בסה"ש תשמ"ז ע' 108 (נדפס גם בלקו"ש חכ"ה ע' 353) הערה 49: כי לידה הו"ע הגילוי בעולם גם להזולת (ולא כעובר במעי אמו), וזהו גם ענין ההתנועות – גילוי לרבים. וראה שם בארוכה.

(24) תשמ"ז ע' 116.

(25) ובהערה שם: שהרי ענינו המיוחד של יום זה – "אחת בשנה" – ביום זה נעשה הוא "שער" לכל שאר הענינים, כולל גם עניני י"ט כסלו.

(26) עוד פרטים שם, והועתקו לאחרונה בס' נישואי הנשיאים. ראה בארוכה בס' הנ"ל.

ת"ל, המאמצים נשאו פרי, ובשעות הצהריים, נפסק בבית המשפט הפדרלי של ארה"ב אשר "המלך אינו מעיד" – שהרבי אינו צריך להעיד בבית המשפט בענין הספרים. זמן קצר לאחר "כ התפרסם הדבר ב-770, והשמחה הרקיעה שחקים. אנ"ש והתמימים יצאו לרחובה של עיר בעיצומו של קור חורפי ניו יורק, ורקדו במשך שעות מתוך שבח והודאה להשי"ת ובתקוה ובביטחון אשר בקרוב ממש יהי "דין נצח".

העו"ד איחלו לרבי מזל טוב בקשר ליום החתונה בי"ד כסלו וענה להם הרבי: "שיהי' התחלה להרבה מזל טוב. כאשר יצא הרבי מבנין הספר' הי' נראה שצהבו פניו הק' ושהרבי שרוי בשמחה גדולה.

בין החסידים הותאמו המילים בשנה שלאח"ז – ה'תשמ"ז – (ע"ר ר' ישראל דוכמאן ע"ה) "יכירו וידעו כל יושבי תבל וואס איז געטראפן אף י"ג כסלו" למנגינת "אכן אתה", ניגון המסמל את הצעד החשוב מאז ועד היום.

יום חמישי, י"ד כסלו

"יום²⁷ בהיר י"ד כסלו . . יום נישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א עם הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע (בשנת תרפ"ט)".

בר"ד משיחת י"ד כסלו תשי"ד: דאס איז דער טאג וואָס מ'האָט מיר פאַרבונדן מיט אַיך און אַיך מיט מיר, און צוזאַמען וועלן מיר אויסמאַטערן²⁸ די גאולה האמיתית והשלימה.

בספר השיחות²⁹: שבמילוי ושלמות הלבנה בי"ד וט"ו דחודש השלישי, החודש רמתן תורה, "יום חתונתו", נעשית תכלית השלימות והנישואין דהקב"ה וכנס"י . . ובעומק יותר, מודגש ענין זה בה"קייאם סיהרא באשלמותא" דחודש כסלו (חודש השלישי דחדשי החורף) **יותר** מבחודש סיון (חודש השלישי דחדשי הקיץ).

ובהמשך השיחה³⁰: ויש לקשר זה³¹ עם דרושי חתונה שאמרם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנ³² (שנדפסו מחדש ובתוספת ביאור כו'³³) – דרושים בתורת החסידות השייכים לחתונה – שבזה מודגשת ביותר השייכות לחתונה דכנס"י עם הקב"ה לימות המשיח, שאז יהי' עיקר ושלמות הגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא".

חברי החברה קדישא לכתחילה יקבלו התענית במנחה.

אור ליום ששי, ט"ו כסלו

ותן טל ומטר

בחוץ לארץ, מתחילים הלילה, אור ליום ששי, ט"ו כסלו [ששים יום אחר תקופת תשרי, ויום השאלה ויום התקופה בכלל הששים³⁴], בתפלת ערבית, לומר "ותן טל ומטר לברכה" (במקום ותן ברכה הנאמר בקיץ) בברכת 'ברך עלינו' (ברכת השנים). ואומרים אותו עד (וכולל) תפלת מנחה בערב פסח הבעל"ט.

(27) פתח לדבר לקונטרסי י"ד כסלו.

(28) ומפי השמועה שאמר: איך וועל אייך מאטערן און איר וועט מיר מאטערן און צוזאמען וכו'.

(29) תשנ"ב ע' 159.

(30) ע' 165.

(31) ולהעיר מר"ד משיחת י"ד אלול תשמ"ח בקשר עם י"ג אלול, חתונת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע: ובדואי למדו המשך שמח תשמח, "די חסידים העליונים הרגל", וימשיכו ללמוד בימים הסמוכים, בהתאם להמשך אמירתו במשך שבעת ימי המשתה, שבעת ימי ההיקף, כולל גם יום השמיני, שומר ההיקף.

(32) ובהערה שם: בהחתונה ד"בית יוסף" בשנת תרפ"ט.

(33) ובהערת המו"ל שם: ביום א' פ' וישב, **טו"ב** כסלו – נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אחד ואחת שיחי "קונטרס דרושי חתונה", בצירוף שתי שטרות של דולר לצדקה.

(34) חשבון ששים יום מעת התקופה אין מונין אותם מעת לעת. ומכל מקום, לענין בדיעבד, במי שטעה ולא אמר טל ומטר לפני שעברו ששים יום מעת לעת מזמן התקופה, ובפרט – בתפלת ערבית דליל ששים נחלקו הפוסקים מה דינו. ולכן, בנוכח לאחר שסיים תפלתו, ומתפלל עוד הפעם, נכון שיתנה שבאם אינו מחוייב בדבר, ה"ז בתורת נדבה.

אין להפסיק להכריז "טל ומטר" לפני שמונה-עשרה. דיני טועה, ראה בטבלא שבסוף הלוח. שאלת גשמים ע"פ דא"ח - ראה הנסמן בהערה³⁵.

יום ועש"ק פרשת וישלח, ט"ו כסלו

תענית חב"א קדישא. לפרטי דינים, ראה בהערה³⁶. העברת הסדרה שמו"ת - פ' וישלח. חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכה. זמן הדלקת נרות שבת קודש בשעה 4:10 (18 דקות לפני השקיעה).

שבת קודש פרשת וישלח, ט"ז כסלו

הפטורה: חזון עובדי'. מוצאי שבת קודש בשעה 5:14.

יום שני, ח"י כסלו

יום הילולא של כ"ק הרה"צ ר' יוסף יצחק מאוורוטש, אביו זקינו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

בסיום ספר "היום יום" (לאחרי תאריך ח"י כסלו) נכתב: **גוט יום טוב. לשנה טובה בלימוד החסידות ובדרכי החסידות תכתבו ותחתמו** [ובכמה שיחות הוזכר ע"ד האיחול בלשון יחיד].

סיום לימוד ספר התניא בשיעורי חת"ת.

במנחה - אין אומרים תחנון.

בר"ד משיחת ש"פ שמות תשי"ג (ערב כ"ד טבת - תאריך הסיום דחלוקת הש"ס בשנה ההיא): אלע זאלן מסיים זיין די מסכתות וואס זיי האבן גענומען, עס איז נאך פאראן צייט ביז מארגן צאת הכוכבים.

בספר השיחות תש"ב³⁷: ביי אונזערע חסידי חב"ד איז דא א מנהג פון מנהגי חסידי הוד כ"ק רבנו הזקן אז י"ט כסלו זאגן מיר גוט יום טוב פאר און נאך מעריב, און אזוי דעם גאנצן מעת לעת פון י"ט כסלו ווען חסידים טרעפן זיך אין שול אדער אין גאס.

באגרות קודש: הצעתי בזה, אשר בלילה הראשון, אור לי"ט כסלו, יתועדו במקומות שונים, (וידועו שם אודות ההתועדות דלמחר). ולמחרתו, אור לכ' כסלו יתאספו במקום אחר להתועדות. וכ"ה בכ"מ עד"ז.

בלוח כולל חב"ד: בכל עיר ועיר מתאספין אנ"ש למשתה ושמחה ולהודות לה' על הנס הגדול ועושין סיום הש"ס מחלוקת הש"ס דאשתקד ומחלקין את הש"ס להבא וכן מתחילין ביום י"ט כסלו ללמוד שוב שיעורי לימוד התניא כפי שנחלקו לימי השנה ע"כ כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע. [ובכמה שיחות קודש ע"ד הסיום בספר התניא].

בספר השיחות³⁸: אכלו הקאשע הידוע בי"ט כסלו - גריקענע קאשע - ווי דער מנהג איז, י"ט כסלו

(35) ראה שיחת ז' כסלו תש"נ.

(36) גם בקביעות שנה זו מתענים, ומשלימים עד צאת הכוכבים. לפרטי דיני תענית בערב שבת, ראה בלוח יומי לעשרה בטבת תשפ"ה.

מי מתענה: רק הגבאים המתעסקים בקבורת (וטוהרת) מתים ולא החברים.

לכמה דעות, ה"ז תענית ציבור ואין שוטפין הפה.

(37) ע' 19.

(38) תרח"ק, בישיחת יט"כ (ע' 277 במהדור"ח). ושם: יעדער מדינה האט איר מאכל וואס אין דער מדינה האט מען האלט מער ווי אן אנדער זאך, אין ליטא איז דער מאכל גריקענע קאשע. (ומפי חסידים, עוד ביאורים בטעם המנהג, נאספו בס' "טעם למנהג", לידידנו הרה"ח הרש"ז שליט"א הרצל).

מאבט מען גריקענע קאשע. וכ"ה בר"ד משיחת י"ט כסלו תשח"י (מסרט הקלטה): דער מנהג משנים קדמוניות אז בי"ט כסלו פלעגט מען עסען גריקענע קאשע³⁹.

יום שלישי, י"ט כסלו, "חג הגאולה", ראש השנה לחסידות

אין אומרים תחנון.

הילולא של הרב המגיד – ממעזריטש – ג' וישב תקל"ג (כקביעות שנה זו), ומנוחתו כבוד באנאפאלי. אדמו"ר הזקן יצא לחירות ממאסרו הראשון – י"ט כסלו, ג' וישב תקנ"ט (כקביעות שנה זו), לפנות ערב.

יום הצלת הרה"ק ר' משה נ"ע בן אדמו"ר הזקן בשנת תקע"ו, אור ליום חמישי י"ט כסלו⁴⁰.

בשיחת פרשת וישלח תשנ"ב נזכר אודות המעלה של קביעות שנה זו, מלבד המעלה שהיא כקביעות י"ט כסלו הראשון – דחג הגאולה (בשנת תקנ"ט).

בספר השיחות תש"ב⁴¹: חסידים זיינען זיך נוהג טובל זיין זיך קודם תפלת שחרית די"ט כסלו כמנהג המקובל מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט אז ערב שבת, ערב יום טוב ווי אויך שבת ויום טוב אין דער פרי גייט מען אין מקוה.

יום התוועדות וקבלת החלטות טובות בקביעות עתים לתורה הנגלית ודא"ח ברבים, וחיזוק דרכי החסידים באהבת רעים.

בשיחת ליל י"ט כסלו תשמ"ט: פשוט שתחילת הלימוד דיום זה, צריך להיות בענין שהזמן גרמא, (היינו, בהענינים שבהם נתבאר ענין דיום זה [ההלכות שביום זה]), ומובן, שיש להתחיל בלשון הרב, כפי שנודפס ב"מבוא" לספר "היום יום".

ב"מבוא" לספר "היום יום": י"ט כסלו... החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו, היום הזה הוא ראש השנה לדא"ח [=לחסידות] אשר הנחילנו אבותינו הקדושים צוקלה"ה ג"ע זי"ע, והיא היא תורת הבעל שם טוב ז"ל.

"זה היום תחילת מעשיך" – שלמות הכוונה האמיתית בבריאת האדם עלי ארץ, להמשיך גילוי אור פנימיות תורתנו הקדושה, אשר נמשך ביום הזה בבחינת המשכה כללית על כללות השנה, ועלינו להעיר לבבנו ביום הזה בבחינת חפץ ורצון פנימי ועצמי באמיתת נקודת לבבנו, שיאיר נפשנו באור פנימיות תורתו ית'. "ממעמקים קראתיך ה'" – להמשיך בחינת עומק ופנימיות תורת ה' ומצות ה' מבחינת פנימיות ועצמות אור אין סוף ברוך הוא שיאיר בפנימיות נפשנו, אשר כל עצמותינו (רצונו לומר, כל מציאותינו, העצם וההתפשטות כו') יהיו אליו יתברך לבד, לגרש מאתנו כל מידה רעה ומגונה מהמדות הטבעיות, כי אם כל עשיותינו וענינינו (הן בעבודה היינו תפילה ותורה ומצוות, והן בעניני עולם המוכרחים לקיום הגוף) יהיו בכוונה אמיתית לשם שמים אשר חפץ ה' כו', וה' יתברך אב הרחמים ירחם עלינו וינחנו בדרך הטובה והישרה ישר יחזו פנימו...

בשיחת ש"פ וישלח תשנ"ב⁴²: כדי להדגיש עוד יותר שכל אחד ואחד הוא גם משפיע כדאי ונכון שכל אחד ואחד יערוך התוועדות – עם עצמו (בכל עשר כוחות נפשו), עם בני ביתו, עם חבריו וידידיו וכמ"ש (בשייכות להגאולה) "השיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". ומה טוב שכאו"א ישתתף בג' התוועדויות ("בתלת זמני הוי חזקה"), אחת בעצמו ושתיים על ידי שלוחיו, באם הם נערכות באותו זמן.

סוף זמן קריאת שמע של שחרית: 9:26.

(39) ע"פ שיחת יט"ב תרח"ץ שם.

(40) כ"ק אדמו"ר שליט"א נהג לומר קדיש בי"ט כסלו, שהוא יום היארצייט של דודות מרת מרים גיטל שניאורסאהן.

(41) ע' 19. ונעתק בתרגום בס' המנהגים ע' 92.

(42) בספר השיחות עמ' 166.

מתחילים ללמוד בשיעורי חת"ת את ספר התניא, ובשנה זו כפי שנחלק לימי שנה פשוטה. מנחה: קרבנות. אח"כ מתפללים כל סדר תפלת מנחה לחול (ואין אומרים תחנון).

אור לכ' כסלו, "חג הגאולה", ראש השנה לחסידות

בכמה שיחות ואגרות קודש, שיעיקר ההתוועדות, וברוב עם, צ"ל במוצאי י"ט כסלו, אור לכ' כסלו. שיחות קודש כקביעות שנה זו: תשי"א, תשי"ב, תשט"ו, תשכ"ה, תשכ"ט, תשל"ב, תשל"ה, תשל"ח, תשל"ט, תשמ"ב, תשמ"ט, תשנ"ב. התוועדות המרכזית ב-770 בשעה 9:00 בערב.

יום רביעי, כ' כסלו, "חג הגאולה", ראש השנה לחסידות

אין אומרים תחנון.

בספר עזרא⁴³ מתואר שבתחילת תקופת בית שני, ב"חודש התשיעי בעשרים בחדש", כ' כסלו (ג'תיד), כשחזרו עולי בבל, "ויקבצו כל אנשי יהודה ובנימין ירושלים", ועזרא הכהן [הסופר] גרם להם להתוודות ולשוב לה'.

הדפסת ספר של בינונים – תניא – בפעם הראשונה נגמרה יום ג' כ' כסלו תקנ"ז בסלאוויטא. בשנת תקנ"ח צויה אדה"ש שישקדו ויתמידו בלימוד ספר התניא, וביום ש"ק פ' וישב, – כ' כסלו – ילמדו בכל מושבות אנ"ש שני פרקים בחלק א' ופרק אחד בחלק ב', ויהי לפלא⁴⁴. סוף זמן קריאת שמע: 9:27.

יום חמישי, כ"א כסלו

במגילת תענית⁴⁵: "בעשרין וחד ביה" – בכ"א לחודש כסלו, "יום הר גריזין" – חרשו הר גריזים (מקום מושבן של הכותים) בימי שמעון הצדיק, "דלא למספד". וההוראה מזה – ראה בהערה⁴⁶.

יום ועש"ק פרשת וישב, כ"ב כסלו

העברת הסדרה שמו"ת – פ' וישב. חייב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכה [בפרט לאלו שלבשו בגדי שבת ויום טוב במשך השבוע, לכבוד חג הגאולה י"ט-כ' כסלו]. זמן הדלקת נרות שבת קודש 4:10 (18 דקות לפני השקיעה).

שבת קודש פרשת וישב, כ"ג כסלו, שבת מברכים טבת

אומרים תהלים בהשכמה כבכל שבת מברכים. מברכים חודש טבת. המולד אור ליום ש"ק 2:22 לפנות בוקר ו-10 חלקים. ראש חודש טבת ביום השבת קודש ולמחרתו ביום הראשון⁴⁷ הבעל"ט. אין אומרים 'אב הרחמים' לפני מוסף. אך אומרים 'צדקתך' במנחה. יום התוועדות.

מוצאי שבת קודש בשעה 5:15.

(43) יו"ד, ט.

(44) ממכתב כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע. – הטעם להלימוד בחלק ב' (שער היחוד והאמונה) דוקא – נתבאר בלקוטי שיחות חלק כה ע' 200 הערה 72.

(45) פ"ט. נזכר גם ביומא סט, א. ושם בכ"ה טבת. וראה בהשיחה שמצויין בהערה שלאח"ז שהנוסח הנכון הוא כמ"ש במגילת תענית.

(46) נתבאר בארוכה בשיחת ש"פ וישב, כ"א כסלו תשמ"ה (התוועדות ע' 905 ואילך).

(47) כ"ה הלשון בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 750. ובכ"מ. וכן המנהג. וראה לקו"ש ח"כ ע' 555 בהערה. [אמנם במהדו"ק מהערה הנ"ל – באו"א]. וראה העו"ב נח תשמ"ג. חנוכה תשע"ז. התקשרות גל' נו (ועוד). וראה בארוכה באתרא דרב סי' ה"ש.

קיצור דיני שכחה וטעות

טעות	נזכר/ה	הדין
ראש חודש		
תפלת העמידה ערבית, שחרית, ומנחה בראש חודש		
שכח ¹ ולא אמר יעלה ויבוא	קודם שאמר "השם" בחתימת הברכה	חוזר ל"יעלה ויבוא" וממשיך "ותחזינה"
	לאחר שאמר "השם" בחתימת הברכה קודם "מודים"	אומר יעלה ויבוא קודם מודים ערבית: אינו חוזר ²
	קודם שסיים ³ "יהיו לרצון" השני ⁴	חוזר ⁵ לרצה ⁶ . ערבית: אינו חוזר ⁷
	לאחר "יהיו לרצון" השני ⁸	חוזר ⁹ לראש התפילה ¹⁰ ערבית: אינו חוזר ¹¹
	בשחרית: לאחר שהתפלל מוסף	אינו חוזר
אחר "יעלה ויבוא" אמר "ובנה ירושלים"	קודם שאמר "ברוך אתה השם"	חוזר ל"ותחזינה"
	לאחר שאמר "ברוך אתה השם"	מסיים "המחזיר שכניתו לציון"
	לאחר שחתם "בונה ברחמי"	חוזר ל"רצה" ¹²
תפלת העמידה מוסף בראש חודש		
אמר "אתה יצרת"	קודם שאמר "השם" בחתימת ברכה האמצעית	חוזר ל"ראשי חדשים"
	לאחר שאמר "השם" בחתימת ברכה האמצעית	אומר "למדני חוקיך" וחוזר ל"ראשי חדשים"
	לאחר שסיים ברכה אמצעית	אינו חוזר ¹³

- וכן הדין אם מסופק¹⁴.
- ואפילו כבר אמר שם השם ("ה' צורי") פוסק באמצע הפסוק וחוזר לרצה¹⁵.
- ואם התחיל אלקי נצור ושמע קדושה עונה. ועכ"ז אח"כ חוזר לרצה¹⁶.
- טעה ואמר יעו"י וסיים ותחזינה עינינו וכו' יצא¹⁷.
- אם נזכר לאחר שאמר השם לפני חתימת "הטוב שמך" או "המברך את עמו ישראל בשלום", אומר "למדני חוקיך", וחוזר ל"רצה"¹⁸.
- והסיח דעתו מלומר תחנונים.
- וצריך להמתין כדי הילוך ד' אמות לאחר שאמר "יהי רצון". ויבנה וכו'. וחוזר ואומר ה' שפתי תפתח כשחוזר לראש התפלה¹⁹.
- בשחרית אם כבר סילק התפילין – נכון שיניחם שוב²⁰. ולפני שמתפלל שנית מותר להפסיק²¹.
- אם נזכר כשהגיע זמן תפילה שלאחריה מתפלל פעמיים שמונה עשרה, ראשונה לחובה ושנייה לתשלומין (ואפילו במוצאי ר"ח). אבל אם שכח יעלה ויבוא בשחרית וכבר התפלל מוסף, אינו מתפלל תשלומין. ואין תשלומין אלא בזמן תפלה הסמוכה לה אבל לא בשעה שאינה זמן תפלה. ראה פרטי דין זה אצלנו בשו"ת באתרא דרב ס' כה'תשנ.
- אם חתם "מקדש ישראל וראשי חדשים". וכדאי שיכוון וישמע מהש"ן ויוצא ידי חובתו. ואם חתם "מקדש השבת וישראל וראשי חדשים", אם נזכר תוך כדי דיבור – אומר "מקדש ישראל וראשי חדשים" ויצא. אבל אם נזכר לאחר כדי דיבור – חוזר ל"ראשי חדשים".

טעות	נזכר/ה	הדין
התפלל מוסף לשלש רגלים	קודם שאמר "השם" בחתימת ברכה האמצעית	חוזר ל"ראשי חדשים"
	לאחר שאמר "השם" בחתימת ברכה האמצעית	אומר "למדני חוקיך" וחוזר ל"ראשי חדשים"
	לאחר שסיים ברכה אמצעית, קודם שסיים ¹⁰ ג"י"היו לרצון" השני ¹¹	חוזר ל"ראשי חדשים" ¹²
	לאחר "יהיו לרצון" השני ⁶	חוזר ⁷ לראש התפלה
התפלל ברכות אמצעיות של חול ¹³	קודם שאמר "השם" בחתימת הברכה	חוזר ל"ראשי חדשים"
	לאחר שאמר "השם" בחתימת הברכה	אומר "למדני חוקיך" וחוזר ל"ראשי חדשים"
	לאחר שסיים ברכת "חונן הדעת", קודם שסיים ¹⁴ ג"י"היו לרצון" השני ¹⁵	אם לא הגיע עדיין זמן מנחה: חוזר ל"ראשי חדשים"
		אם הגיע כבר זמן מנחה: מסיים התפילה ¹⁶
	לאחר "יהיו לרצון" השני ⁶	חוזר ⁷ לראש התפילה ¹⁷
	תוך כדי דיבור	אומר "מקדש ישראל וראשי חדשים" ויצא
חתם "מקדש השבת" וישראל וראשי חדשים	לאחר כדי דיבור, קודם שסיים ¹⁰ ג"י"היו לרצון" השני ¹¹	חוזר ל"ראשי חדשים" ¹²
	לאחר "יהיו לרצון" השני ⁶	חוזר ⁷ לראש התפלה ¹⁷
	תוך כדי דיבור	אומר "מקדש ישראל וראשי חדשים"
חתם "מקדש ישראל והזמנים"	לאחר כדי דיבור, קודם שסיים ¹⁰ ג"י"היו לרצון" השני ¹¹	חוזר ל"ראשי חדשים" ¹² טו
	לאחר "יהיו לרצון" השני ⁶	חוזר ⁷ לראש התפלה
ברכת המזון בראש חודש		
אמר רצה	קודם שאמר "השם" בחתימת הברכה	חוזר לתחילת ברכה שלישית
	לאחר שאמר "השם" בחתימת הברכה	אינו חוזר ¹⁸

10. ואפילו כבר אמר שם השם ("ה' צורי") פוסק באמצע הפסוק וחוזר ל"ראשי חדשים".

11. ואם התחיל אלקי נצור ושמע קדושה עונה. ועכ"ז אח"כ חוזר ל"ראשי חדשים".

12. אם נזכר לאחרי שאמר השם לפני חתימת "הטוב שמך" או "המברך את עמו ישראל בשלום", אומר "למדני חוקיך", וחוזר ל"ראשי חדשים".

13. ואם מסופק אם התפלל של חול או מוסף של ר"ח יש להסתפק אם יחזור ויתפלל. ולמעשה יכוון וישמע מהש"ן ויוצא ידי חובתו.

14. ואפילו כבר אמר שם השם ("ה' צורי").

15. ואם התחיל אלקי נצור ושמע קדושה עונה. ועכ"ז אח"כ חוזר ל"ראשי חדשים" (אם לא הגיע זמן מנחה).

16. ועלתה לו למנחה. ויחזור ויתפלל מוסף.

17. ואם הגיע כבר זמן מנחה, עלתה לו למנחה.

18. אם טעה וסבר שע"פ דין צריך לחזור ולברך ונזכר באמצע ברכת המזון שאינו צריך לחזור ולברך, מפסיק אפילו באמצע הברכה.

טעות	נזכרה	הדין
שכח יעלה ויבוא	קודם שאמר "השם" בחתימת "בונה ברחמי ירושלים"	חוזר ליעלה ויבוא
	לאחר שאמר "השם" בחתימת "בונה ברחמי ירושלים"	חותם הברכה ומברך "שנתן ראשי חדשים" ¹⁹
		לאחר שקיעה: חותם הברכה ואינו מברך "שנתן ראשי חדשים" ¹⁸
	לאחר שאמר "ברוך" בהתחלת ברכת הטוב והמטיב	אינו חוזר ¹⁸
הזכיר חג ביעלה ויבוא	קודם שאמר "השם" בחתימת "בונה ברחמי ירושלים"	חוזר לתחילת ברכה שלישית
	לאחר שאמר "השם" בחתימת "בונה ברחמי ירושלים"	חותם הברכה ומברך "שנתן ראשי חדשים" ¹⁹
		לאחר שקיעה: חותם הברכה ואינו מברך "שנתן ראשי חדשים" ¹⁸
	לאחר שאמר "ברוך" בהתחלת ברכת הטוב והמטיב	אינו חוזר ¹⁸
אחר "יעלה ויבוא" אמר "ותחזינה עינינו" (כבנוסח התפילה)	קודם שאמר "השם" בחתימת הברכה	חוזר ואומר "ובנה ירושלים" ^{טז}
	לאחר שאמר "השם" בחתימת הברכה	מסיים "למדני חקיך" וחוזר ל"ובנה ירושלים" ²⁰
	לאחר שסיים "המחזיר שכירתו לציון"	חוזר לתחילת ברכה שלישית ^י
מעין שלש בראש חודש		
שכח ולא אמר "וזכרנו לטובה"	קודם שאמר "השם" בחתימת הברכה	חוזר ל"וזכרנו לטובה"
	לאחר שאמר "השם" בחתימת הברכה	יצא ואינו חוזר ^{יח}

19. כנוסח שבסידור: "ברוך אתה השם אלוקינו מלך העולם שנתן ראשי חדשים לעמו ישראל לזכרון". ואינו חותם.
20. אם סיים ואמר "בונה ברחמי ירושלים" יצא.

טעות	נזכר/ה	הדין
------	--------	------

ותן טל ומטר – בימות הגשמים

מתפילת ערבית אור לטו כסלו עד מנחה ערב פסח

לא אמר "ותן טל ומטר" ^{א1}	קודם שאמר "השם" בחתימת ברכת "מברך השנים"	חוזר ל"ותן טל ומטר לברכה" ^ב
	קודם שהתחיל "תקע בשופר"	אומר "ותן טל ומטר [לברכה]" לפני "תקע בשופר וכו" ^{ג2}
	קודם שאמר "השם" בחתימת ברכת "שמע קולנו"	אומר "ותן טל ומטר [לברכה]" לפני "כי אתה שומע וכו" ^{ד3}
	קודם שהתחיל "רצה"	אומר "ותן טל ומטר [לברכה]" לפני "רצה" ^{ה4}
	קודם שסיים ^{ו5} "יהיו לרצון" השני ^{ז6}	חוזר ^{ח7} ל"ברך עלינו" ^{ט8}
	לאחר "יהיו לרצון" השני ^{י9}	חוזר ^{י0} לראש התפילה ^{יא11}

1. אפילו אמר "ותן טל" ולא אמר "ומטר".
- המסופק אם אמר "ותן טל ומטר" בתפילתו - עד שלושים יום בחזקת שלא הזכירו וצריך לחזור. לאחר ל' יום (השנה: מתפלת ערבית, אור לחמשה עשר בטבת, וכגון שטעה והתפלל תפלת חול בשבת) אינו צריך לחזור, שכן חזקתו שכבר התרגל לאומרו כהלכה^א.
2. ואם חזר לתחילת הברכה, יצא^ב.
3. ואם טעה וחזר לברך עלינו, מפסיק וחוזר למקום שעומד שם ושואל בשומע תפלה^ג.
4. ואם חזר לתחילת ברכת "שמע קולנו" או "ברך עלינו", יצא^ד.
5. ואפילו כבר אמר שם השם ("ה' צורי") פוסק באמצע הפסוק וחוזר לברך עלינו^ה.
6. ואם התחיל אלקי נצור ושמע קדושה עונה. ועכ"ז אח"כ חוזר לברכת השנים^ו.
7. אם נזכר לאחרי שאמר השם לפני חתימת "המחזיר שכניתו", "הטוב שמך" או "המברך את עמו ישראל בשלום", אומר "למדני חוקיך", וחוזר ל"ברך עלינו".
8. אם חזר ל"שומע תפלה" ושאל שם יצא בדיעבד. ואם חזר ל"ברך עלינו" ושכח עוד פעם, שואל ב"שומע תפלה"^ז.
9. והסיח דעתו מלומר תחנונים.
10. וצריך להמתין כדי הילוך ד' אמות לאחר שאמר "יהי רצון". שיבנה וכו'^ח.
11. במוצאי שבת, חוזר ואומר "אתה חוננתנו" בתפלתו שנית. בראש חודש, חוזר ואומר "יעלה ויבוא" בתפלתו שנית. בחנוכה ופורים אינו צריך לומר "ועל הניסים" בתפלתו שנית.
- אם נזכר כשהגיע זמן תפילה שלאחריה מתפלל פעמיים שמונה עשרה, ראשונה לחובה ושנייה לתשלומין. אבל אם שכח לומר טל ומטר במנחת ערב שבת (וכן במנחת ערב פסח), אינו מתפלל בערבית ליל שבת (וכן בליל פסח) שתיים.
- ולפני שמתפלל שנית מותר להפסיק^ט.

לזכות

החתן **שלום דובער הכהן** שי'

פרידמן (באהיא בלאנקא, ארגנטינא)

והכלה מרת **רבקה** שתחי'

סטאליק (קורוטיבא, ברזיל)

לרגל יום חתונתם בשעה טובה ומוצלחת י"ד כסלו

יה"ר שיזכו לבנות בנין עדי עד, מתוך הרחבה בגו"ר ושמחה וטוב לבב



לזכות

הרה"ת ר' **יהודה ליב** שי'

ולזכות זוגתו מרת **חנה** שתחי'

ובניהם ובנותיהם

רבקה, יצחק אלחנן, נתן, אהרן

מאריאשא, מרים מושקא ובת־שבע שיחיו **מרזוב**

להצלחה רבה ומופלגה בכל מכל כל

ולנחת יהודי חסידי מכל יוצאי חלציהם שיחיו



לזכות

התמים **לוי יצחק** בן **גיטל לאה**

לרגל יום הולדתו לשנת הצלחה